

บทที่ 2

ลำพูนและชาวไทยยองในจังหวัดลำพูน

รายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดลำพูน

ที่ตั้ง

จังหวัดลำพูนตั้งอยู่ในภาคเหนือตอนบน อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 18 เหนือ และเส้น
แวงที่ 99 องศาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 689 กิโลเมตร โดยทางรถยนต์
และ 729 กิโลเมตร โดยทางรถไฟ (จังหวัดลำพูน 2539 : 1)

ขนาด

จังหวัดลำพูนมีพื้นที่ 4,486.8 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 4.85
ของพื้นที่ภาคเหนือตอนบนทั้งหมด บริเวณที่กว้างที่สุดประมาณ 43 กิโลเมตร และยาวจาก
เหนือจรดใต้ 136 กิโลเมตร (จังหวัดลำพูน 2539 : 1)

อาณาเขต

ทิศเหนือ อำเภอเมือง ติดต่อกับอำเภอสารภี และอำเภอบ้านธิติดต่อกับอำเภอ
สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ทิศใต้ อำเภอลี้ ติดต่อกับอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง และอำเภอสามเงา
จังหวัดตาก

ทิศตะวันออก อำเภอแม่ทา อำเภอทุ่งหัวช้าง ติดต่อกับอำเภอห้างฉัตร
อำเภอสมปราชญ์ จังหวัดลำปาง

ทิศตะวันตก อำเภอป่าซาง กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง อำเภอบ้านโฮ้ง
ติดต่อกับอำเภอฮอด อำเภอจอมทอง อำเภอหางดง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
(จังหวัดลำพูน 2539 : 2)

ภูมิประเทศ

โดยทั่วไปมีลักษณะ เป็นที่ราบหุบเขาและพื้นที่ภูเขา ที่ราบอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียง
เหนือของจังหวัด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของที่ราบเชียงใหม่ - ลำพูน หรือที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง กวาง ลี
และแม่ทา โดยที่ราบลุ่มที่กว้างใหญ่เป็นที่ตั้งของอำเภอเมือง อำเภอป่าซาง และตอนเหนือ
ของอำเภอบ้านโฮ้ง เป็นพื้นที่ประมาณ 2,403.2 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 53 ของพื้นที่
ทั้งจังหวัด มีระดับความสูงเฉลี่ย 200 - 400 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตัวเมือง
ลำพูนมีระดับความสูง 290.29 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง พื้นที่ค่อยลาดสูงขึ้นใน
ตอนกลางทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ และตะวันตกเฉียงใต้ ตั้งแต่อำเภอแม่ทา ตอนใต้ของอำเภอ
บ้านโฮ้ง อำเภอทุ่งหัวช้างและอำเภอลี้ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงและภูเขาสูง มีระดับ
ความสูงระหว่าง 400 - 800 เมตรเหนือระดับน้ำทะเลปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นเขต
แนวภูเขาซึ่งมีความสูงตั้งแต่ 800 เมตรขึ้นไป ระดับความสูงจะลดลงประมาณ 400 - 800
เมตร เมื่อเข้าสู่เขตที่ราบในอำเภอลี้ แล้วค่อยๆ ยกตัวสูงขึ้นมาทางทิศใต้ซึ่งเป็นเขตชายแดนติด
ต่อกับจังหวัดลำปาง และจังหวัดตาก (จังหวัดลำพูน 2539 : 4)

การปกครอง

ในรอบปี 2538 จังหวัดลำพูนแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ

1 กิ่งอำเภอ 51 ตำบล 492 หมู่บ้านได้แก่

อำเภอ :	1.	อำเภอเมืองลำพูน	มี	14	ตำบล	144	หมู่บ้าน
	2.	อำเภอป่าซาง	มี	9	ตำบล	78	หมู่บ้าน
	3.	อำเภอบ้านโฮ่ง	มี	5	ตำบล	51	หมู่บ้าน
	4.	อำเภอแม่ทา	มี	6	ตำบล	63	หมู่บ้าน
	5.	อำเภอลี้	มี	8	ตำบล	69	หมู่บ้าน
	6.	อำเภอทุ่งหัวช้าง	มี	3	ตำบล	34	หมู่บ้าน
	7.	อำเภอบ้านธิ	มี	2	ตำบล	26	หมู่บ้าน

กิ่งอำเภอ : กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง มี 3 ตำบล 21 หมู่บ้าน (จังหวัดลำพูน 2539 : 46)

ภูมิอากาศ

จังหวัดลำพูนตั้งอยู่ในเขตร้อนที่ค่อนข้างไปทางอบอุ่นในฤดูหนาวจึงมีอากาศค่อนข้างเย็น และเนื่องจากอยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดินห่างไกลจากทะเล จังหวัดลำพูนจึงมีฤดูแล้งที่ยาวนาน และมีอากาศร้อนจัดในฤดูร้อน สภาพอากาศใน 3 ฤดูแตกต่างกันอย่างชัดเจน คือช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน มีอากาศร้อนเป็นฤดูร้อน ช่วงเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม มีฝนตกชุกเป็นฤดูฝน ช่วงเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ มีอากาศหนาวเย็นเป็นฤดูหนาว สำหรับฤดูหนาวและฤดูร้อนนั้นอาจเรียกรวมกันเป็นฤดูแล้ง มีระยะเวลาติดต่อกันประมาณ 6 เดือน

(จังหวัดลำพูน 2539 : 2)

ประชากร

ปัจจุบันจังหวัดลำพูนมีประชากรทั้งสิ้น 410,379 คน (ข้อมูลจากสำนักทะเบียนราษฎร พุทธศักราช 2538) แบ่งเป็นชาย 205,020 คน หญิง 205,359 คน โดยเฉลี่ยจังหวัดลำพูนมีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 91 คน/ตารางกิโลเมตร (จังหวัดลำพูน 2539 : 29)

อาชีพ

ประชากรจำนวนร้อยละ 63.15 ของประชากรทั้งหมดในจังหวัดลำพูน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ทำนา ทำไร่ เช่น กระเทียม หอมแดง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ฯลฯ ทำสวนเช่น ลำไย ฝรั่งต่างๆ นอกจากนี้ก็มี การทอผ้า การทำไม้แกะสลัก การทำเหมืองแร่ เช่น ลิควินต์ มังกานีส ซอสเฟต และฟลูออไรต์ รวมทั้งการค้าขาย (จังหวัดลำพูน 2539 : 9 , 11 - 13, 19 - 20)

รายได้ประชากร

จังหวัดลำพูนมีรายได้ประชาชาติต่อหัวต่อปีเท่ากับ 21,377 บาท ในปี 2534 จากการประมาณการของกองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในรอบ 2 ปี ที่ผ่านมาก็คือปี 2535 - 2536 จังหวัดลำพูนสามารถยกกระตือรือร้นรายได้ให้สูงขึ้นในอัตราที่สูงกว่าจังหวัดอื่นๆ คือ เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 17.5/ปี เป็น 29,729 บาท ในปี 2536 โดยมีผลมาจากการขยายการผลิตแร่ลิควินต์ การขยายตัวของอุตสาหกรรม รวมถึงการค้าและการเงินของจังหวัด ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) คาดว่าประชากรในจังหวัดลำพูน จะมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี ประมาณ 31,863 บาท

(จังหวัดลำพูน 2539 : 28 - 29)

ล้าพูนก่อนการตั้งถิ่นฐานของชาวล้าพูน

เมืองหริภุญชัย หรือล้าพูน เป็นศูนย์กลางความเจริญแห่งหนึ่งแถบลุ่มน้ำปิงตอนบน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 13 กษัตริย์พระองค์แรกของหริภุญชัยคือพระนางจามเทวี พระนางทรงสร้าง ความเจริญและความเป็นปึกแผ่นแก่เมืองหริภุญชัยเป็นอย่างยิ่ง หลังสมัยพระนางจามเทวี หริภุญชัย ก็มีกษัตริย์ปกครองสืบต่อมาอีกหลายพระองค์ ยุคที่พุทธศาสนา สังคมและวัฒนธรรมของหริภุญชัย มีความรุ่งเรือง เป็นที่สูงสุดได้แก่ช่วงสมัยพระเจ้าอาทิตย์ตราซ จนถึงพระเจ้าสุวรรณดิถี

ปี พ.ศ. 1835 ในสมัยพญาธิยา พญามังรายซึ่งตั้งมั่นอยู่ที่เมืองฝาง ได้ยกกำลังเข้ายึดเมืองหริภุญชัยหรือล้าพูนได้ พญามังรายปกครองเมืองล้าพูนได้เพียง 2 ปี ก็ให้ขุนนางชื่อ อ้ายฟ้า ปกครองต่อ ส่วนพระองค์ได้สร้างเมือง เชียงใหม่ขึ้นในปี พ.ศ. 1839 พร้อมกับได้ย้ายศูนย์กลางทางการเมือง และการปกครองไปที่เชียงใหม่ ซึ่งในเวลาต่อมาก็ได้กลายเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรล้านนา สำหรับหริภุญชัยหรือล้าพูนก็ถูกลดความสำคัญทางด้านการเมืองลงเรื่อยๆ จนถือเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเมืองเชียงใหม่เท่านั้น ดังจะเห็นได้จากเมื่อพม่าสามารถเข้ามามีอำนาจปกครองล้านนาในปี พ.ศ. 2101 โดยมีสาเหตุมาจากความเลื่อมและความอ่อนแอของกษัตริย์ราชวงศ์มังราย รวมทั้งความแตกแยกขุนวายของกลุ่มขุนนาง พม่าได้ตั้งเจ้าเมืองขึ้นปกครองเมือง เชียงใหม่ เชียงแสน แพร่ และน่าน แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าพม่าได้ตั้งใครขึ้นปกครองเมืองล้าพูน

อย่างไรก็ตามในบริเวณเมืองล้าพูนขณะนั้น ก็ยังมีผู้คนตั้งถิ่นฐานอยู่หลายแห่ง เช่น บริเวณที่เรียกว่าสบทา ซึ่งเป็นที่ราบเกิดจากแม่น้ำสามสายคือ แม่น้ำทา แม่น้ำกวง และแม่น้ำปิง ภายหลังบริเวณนี้ก็ เป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีการคมนาคมติดต่อได้ทั้งทางบกและทางน้ำ รวมทั้งยังเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญด้วย แต่จากการที่พม่าไม่ได้ตั้งเจ้าเมืองปกครองล้าพูน จึงทำให้น้าพูนกลายเป็นแหล่งลี้ภัยของผู้คน เพื่อต่อต้านพม่า ผู้ที่ชุมชนสู้รบกันเอง เพื่อแย่งชิงความเป็นใหญ่ สภาพบ้านเมืองสับสนวุ่นวาย ผู้คนบางส่วนจึงอพยพไปอยู่ในที่อื่นที่ปลอดภัยกว่า นอกจากนี้ตำนานเมือง เชียงใหม่ยังระบุว่า ในปี พ.ศ. 2306 พม่าได้กวาดต้อนผู้คนจาก เชียงใหม่ล้าพูนไปอังวะด้วย จึงสันนิษฐานว่า ประชากรในล้าพูนระยะนี้คงมีจำนวนลดน้อยลง

การตั้งถิ่นฐานของชาวเมืองยองในลำพูนนี้ เป็นการอพยพมาทั้งระบบโครงสร้างของสังคมเมืองยองคือเจ้าเมือง ในตำนานเมืองยองไม่ระบุนามว่าอะไรเพียงแต่ระบุว่า เป็นเจ้าฟ้าหลวงเมืองยอง พร้อมกับน้องอีก 3 คน กับไพร่พล (แสง มาละแซม 2538 : 157) ไพร่พลที่มาจากเมืองยองส่วนใหญ่นักจะมีอาชีพทางการเกษตรกรรม เพราะหมู่บ้านหลักที่ผู้คนเหล่านี้เข้ามาตั้งถิ่นฐานล้วนอยู่ในที่ราบลุ่มแม่น้ำทั้งล้น เช่น ที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง แม่น้ำแม่กา และแม่น้ำทา สำหรับชนชั้นปกครองจากเมืองยองนั้น พระเจ้ากาวิละ ได้ให้เจ้าเมืองยองพร้อมด้วยครอบครัว ญาติพี่น้องและชนชั้นปกครองอื่นๆ ตั้งบ้านเรือนอยู่บนฝั่งแม่น้ำทางด้านตะวันออก ตรงข้ามกับตัวเมืองลำพูน ใต้แก่บริเวณที่เรียกว่า บ้านเวียงยองในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อจะได้ควบคุมดูแลได้อย่างใกล้ชิด (แสง มาละแซม 2539 : 8)

ในระยะแรกการตั้งถิ่นฐานของผู้คนจากเมืองยอง (พ.ศ. 2348 - 2356) มักจะรวมตัวกันอยู่ตามที่ราบลุ่มหรือที่ราบริมฝั่งแม่น้ำเพื่อประโยชน์ในการเกษตรและเป็นแหล่งอาหารซึ่งชุมชนเหล่านี้ถือว่าเป็นหมู่บ้านหลักของชาวยอง บริเวณหมู่บ้านหลักเหล่านี้ได้แก่

บนฝั่งแม่น้ำกาวิ มี บ้านเวียงยอง บ้านตอง บ้านยู่ บ้านหลาย บ้านวังไธ
บ้านสันตอนรวม

บนฝั่งแม่น้ำปิงมี บ้านริมปิง บ้านประตูปา บ้านหลุก บ้านบัว บ้านยาน

บนฝั่งแม่น้ำทามี บ้านป่าซาง บ้านฉางข้าวน้อย บ้านแซม บ้านสะปุ่น บ้านหาย

(แสง มาละแซม 2538 : 161)

ชาวเมืองยองจากหมู่บ้านหลักเหล่านี้ ในระยะต่อมาก็ได้กระจายออกไปตั้งถิ่นฐานตามที่ราบลุ่มอื่นๆ ที่มีความอุดมสมบูรณ์ เช่นบ้านกลาง บ้านศรีบัวบาน บ้านมะเขือแจ้ ฯลฯ อีกบริเวณหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการตั้งถิ่นฐานของชาวยองในจังหวัดลำพูน คือบริเวณที่แม่น้ำทา แม่น้ำกาวิ และแม่น้ำปิงไหลมาบรรจบกัน เช่นบริเวณ เวียงหนองล่อง ซึ่งเคยเป็นฐานที่มั่นของพญาเจ้าบ้าน และป่าซางที่เป็นฐานที่มั่นเดิมของพระยาภาวิละ เป็นต้น

หลังปี พ.ศ. 2348 ก็ยังคงมีการอพยพของผู้คนจากเมืองยองเข้ามาในล้านนาไทย โดยมีหลักฐานปรากฏในตำนานพื้นเมือง เชียงใหม่ว่า ในปี พ.ศ. 2356 พระเจ้ากาวิละได้ส่งกองทัพไปกวาดต้อนผู้คนจากเมืองยองและเมืองใกล้เคียงพร้อมทั้งเจ้าเมืองยอง ชื่อเจ้าสุริยวงศา ลงมาเชียงใหม่ (คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ทางประวัติศาสตร์ 2514 : 125) นอกจากนี้ก็ยังมีการกวาดต้อนผู้คนจากเมืองยองอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2395 ในศึกเชียงตุงครั้งที่ 2 แม้จะไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าชาวยองที่ถูกกวาดต้อนมาในระยะหลังนี้จะถูกกำหนดให้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณใดในลำพูน แต่ก็สันนิษฐานได้ว่าชุมชนชาวยองน่าจะกระจายตัวจากหมู่บ้านหลัก ซึ่งเป็นชุมชนที่ชาวยองมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในระยะแรก ไปอยู่ร่วมกับคนกลุ่มอื่นๆ ในลำพูน

จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร รวมทั้งความจำเป็นในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอาชีพการเกษตรซึ่งต้องอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ร่วมด้วย การโยกย้ายเพื่อตั้งหลักแหล่งใหม่ของชาวยองในลำพูน จึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากหมู่บ้านหลักในอดีตจำนวนไม่กี่หมู่บ้านในเขตลุ่มแม่น้ำกวง แม่น้ำทาและแม่น้ำปิง ได้ขยายพื้นที่ครอบคลุมไปเกือบทุกอำเภอของจังหวัดลำพูนในปัจจุบันคือ อำเภอเมือง อำเภอป่าซาง อำเภอแม่ทา อำเภอเขื่อนบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านธิ และกิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง

แม้ผู้คนจากเมืองยองจะเป็นพลเมืองส่วนใหญ่ของเมืองลำพูนก็ตาม สังคมเมืองลำพูนยังประกอบด้วยคนหลายกลุ่มชาติพันธุ์ หลายบ้านต่างเมือง ที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในระยะเวลาใกล้เคียงกัน ได้แก่กลุ่มคนไทใหญ่ ยางแดง ไทเจิน ลื้อ ลัวะ ฮ่อ เป็นต้น ด้วยความหลากหลายของผู้คนที่อยู่ร่วมกัน จึงทำให้เมืองลำพูนมีพัฒนาการของบ้านเมืองและผู้คนที่มีการผสมผสานกันทั้งทางสังคมและวัฒนธรรม (แสง มาละแซม 2539 : 17)

สำหรับชาวยอง แม้จะต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับคนกลุ่มอื่นๆ ที่อยู่ร่วมกัน แต่ก็เป็น การปรับตัวในฐานะที่เป็นประชากรส่วนใหญ่ของสังคมเมืองลำพูน ชาวยองจึงยังคงรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมที่สำคัญประการหนึ่งของตนไว้ได้ นั่นคือ ภาษายอง ซึ่งเป็นภาษาที่ชนส่วนใหญ่ในลำพูนยังคงใช้กันอยู่ในชีวิตประจำวัน

ระบบเสียงภาษายองในจังหวัดลำพูน

จากงานวิจัยเรื่องระบบเสียงภาษายองซึ่งพูดในจังหวัดลำพูน : การศึกษาเปรียบเทียบแบบร่วมสมัย ของวิสุทธธีระ เนียมมณาด พบว่า ภาษายองที่พูดกันใยจังหวัดลำพูนแบ่งออกเป็น 2 ภาษาถิ่นย่อย คือภาษาถิ่นย่อยตะวันออก ได้แก่ภาษาถิ่นย่อยที่พูดในอำเภอแม่ทา อำเภอเมืองด้านทิศตะวันออก และภาษาถิ่นย่อยตะวันตกได้แก่ภาษาถิ่นย่อยที่พูดกันในอำเภอเมืองด้านทิศตะวันตก อำเภอป่าซาง และอำเภอบ้านโฮ่ง (วิสุทธธีระ เนียมมณาด 2527 : 7) ซึ่งความแตกต่างของภาษาถิ่นย่อยทั้งสองนี้ อยู่ที่ลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์

ระบบเสียงภาษายอง ประกอบด้วย ระบบวรรณยุกต์ ระบบพยัญชนะ และระบบสระ

ระบบวรรณยุกต์

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษายองในจังหวัดลำพูนมี 6 หน่วยเสียง สัทลักษณะของหน่วยเสียงวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงมีลักษณะดังนี้

- ว.1 ในพยางค์ เป็น เสียงวรรณยุกต์ขึ้นจุด เริ่มต้นอยู่ที่ระดับกลาง ในพยางค์ตายสระ เสียงสั้น เป็น เสียงวรรณยุกต์ เสียงสูง
- ว.2 เป็น เสียงวรรณยุกต์กลาง อาจมีลักษณะ เป็น เสียงระดับหรือขึ้นและ/หรือตกเล็กน้อย
- ว.3 เป็น เสียงวรรณยุกต์ขึ้น จุด เริ่มต้นอยู่ในระดับต่ำ
- ว.4 ส่วนใหญ่ เป็น เสียงวรรณยุกต์ระดับในระดับกลาง ถึงระดับต่ำมีข้อย่น่าสังเกตคือในพยางค์ตายสระ เสียงสั้นมีเสียงวรรณยุกต์กลาง ก่อนข้างสูง - ระดับ ปรากฏด้วยในจุดเก็บข้อมูล 4 จุด
- ว.5 เป็น เสียงวรรณยุกต์ตก จุด เริ่มต้นที่ระดับกลางหรือกลางก่อนข้างต่ำ
- ว.6 เป็น เสียงวรรณยุกต์ตก จุด เริ่มต้นอยู่ที่ระดับสูงหรือกลางก่อนข้างสูง

(วิสุทธธีระ เนียมมณาด 2527 : 79)

ระบบพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะของภาษายองที่ใช้พูดในจังหวัดลำพูนมีทั้งหมด 21 หน่วยเสียง ได้แก่ /p/ , /t/ , /k/ , /kʰ/ , /ʔ/ , /ph/ , /th/ , /b/ , /d/ , /c/ , /f/ , /s/ , /x/ , /xʰ/ , /h/ , /m/ , /n/ , /ɲ/ , /l/ , /w/ และ /j/ หน่วยเสียงพยัญชนะของภาษายองทั้งหมดนี้เป็นพยัญชนะต้นได้ทุกเสียง แต่เป็นพยัญชนะท้ายได้เพียง 9 หน่วยเสียงคือ /-p/ , /-t/ , /-k/ , /-ʔ/ , /-m/ , /-n/ , /-ɲ/ , /-w/ และ /-j/ (วิสุทธธีระ เนียมขนาด 2527 : 114)

ระบบสระ

ระบบสระของภาษายองที่ใช้พูดในจังหวัดลำพูน มีปรากฏเฉพาะหน่วยเสียงสระเดี่ยว ไม่มีหน่วยเสียงสระประสมหน่วยเสียงสระเดี่ยวมี 18 หน่วยเสียง แบ่งเป็นหน่วยเสียงสระเสียงสั้น 9 หน่วยเสียง และหน่วยเสียงสระยาว 9 หน่วยเสียง ได้แก่ /i/ , /i:/ , /e/ , /e:/ , /ɛ/ , /ɛ:/ , /a/ , /a:/ , /ɔ/ , /ɔ:/ , /u/ , /u:/ , /o/ , /o:/ , /ɔ:/ , และ /ɔ:/ (วิสุทธธีระ เนียมขนาด 2527 : 114)